

INVENTARIS

Erfgoedstatus opent deuren voor fanfare

Yes, we staan erbij! Gelijktijdig met het stoelenmatten in Bakel, de Twentse goastok en de Nederlandse thuisbevalcultuur is de fanfare opgenomen in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. Een mooie erkenning voor deze typisch Nederlands-Belgische orkestvorm. Maar wat heb je er verder aan?

TEKST: FRANK VERGOOSSEN • FOTO: FV MEDIA PRODUCTIES

“

We merken nu al dat mede op basis van de vermelding in de inventarisatie deuren eerder voor ons open gaan.

Je komt niet zomaar op de lijst Inventaris Immaterieel Erfgoed. Aan de bijschrijving gaat een hele procedure vooraf. Het traject verloopt in twee fases. Eerst moet het erfgoed aangedragen worden voor opname in het zogeheten Netwerk Immaterieel Erfgoed. Het voorportaal van de echte inschrijving. Naast een uitvoerige beschrijving van het erfgoed, moet bij deze aanmelding aangetoond worden dat de aanvraag breed gedragen wordt door de achterban. In het geval van de fanfare zijn dat verenigingen, muzikanten, dirigenten, bonden, componisten, uitgevers, organisaties etc. Als de aanvraag aan de criteria voldoet, wordt het erfgoed opgenomen in het netwerk en start de volgende fase: de opname in de Inventaris Immaterieel Erfgoed. Immaterieel erfgoed is ‘levend erfgoed’. Het omvat sociale gewoonten, voorstellingen, rituelen, tradities, uitdrukkingen, bijzondere kennis of vaardigheden die gemeenschappen en groepen (en soms zelfs individuen) erkennen als een vorm van cultureel erfgoed. Een bijzonder kenmerk is dat het wordt overgedragen van generatie op generatie en belangrijk is voor een gemeenschappelijke identiteit. Immaterieel erfgoed zijn, in tegenstelling tot materieel erfgoed zoals gebouwen,

landschappen of kunstwerken, culturele elementen die niet tastbaar zijn, zoals tradities en volksfeesten die generatie op generatie doorgegeven worden. Deze vormen van cultureel erfgoed kunnen niet beschermd worden door ze bijvoorbeeld een plekje in het museum te geven. Het internationale Unesco Verdrag ter Bescherming van het Immaterieel Erfgoed uit 2003 heeft als doel om dit ‘levende’ erfgoed te beschermen en het bewustzijn van het belang ervan te vergroten. Onder meer door voorwaarden te scheppen om het erfgoed door te kunnen geven aan volgende generaties.

BORGINGSPLAN

De acties om dit doel te bereiken worden vastgelegd in een borgingsplan. Ook dat is niet zomaar een kwestie van een A4-tje opstellen. De aanvragers moeten hiervoor een cursus van meerdere dagdelen volgen. Hierin krijgen ze uitleg over het UNESCO Verdrag, de Inventaris en het borgen van immaterieel erfgoed. Uit dat borgingsplan vloeien allerlei acties voort die bedoeld zijn om het erfgoed een toekomst te geven. “En dat kan voor de fanfare interessante dingen opleveren”, zegt Johan Jansen, voorzitter van het Centrum Repertoire Ontwikkeling Ne-

derland (CRON), de stichting die ook de Fanfare Repertoire- en Netwerkdagen op touw zet. “We merken nu al dat mede op basis van de vermelding in de inventarisatie deuren eerder voor ons open gaan. Ook overheden kijken naar de lijst. Zo hebben we voor de Jonge Blazersdag in januari in Den Haag een mooie subsidie ontvangen, mede vanwege de inschrijving als immaterieel erfgoed.”

COMPONISTEN

Een van de actiepunten in het borgingsplan voor de fanfare is, naast promotie en media-aandacht voor het fanfareorkest, het begeleiden van componisten die niet bekend zijn met de instrumentatie van het fanfareorkest. Jansen: “De markt voor de fanfare is klein. De afzet van fanfarewerken is voor componisten te beperkt om stukken te schrijven voor deze bezetting. We proberen een project op te zetten om jonge componisten enthousiast te maken om voor de fanfare te gaan schrijven.

Ook gaan we onderzoeken hoe het schrijven voor fanfareorkest financieel aantrekkelijker kan worden gemaakt.” Jansen denkt verder aan fondswerving voor het reviseren van vergeten fanfarewerken naar de compositorische maatstaven van tegenwoordig. Ook wordt er een naslagwerk ontwikkeld over het medium fanfare. “Buitenlandse compo-

nisten hebben geen idee wat een fanfare precies inhoudt. Daar bestaat ook vrijwel geen documentatie over. Daarom willen we een naslagwerk maken waarin we documenteren hoe de fanfare is ontstaan, wat de specifieke kenmerken zijn en welke instrumenten in een fanfare gebruikt worden. Zo hopen we ook de interesse te wekken van buitenlandse componisten om voor de fanfare te gaan schrijven.”

NALEVING

Een toetsingscommissie ziet toe op de naleving van de borgingsactiviteiten. Elke drie jaar worden de ontwikkelingen geëvalueerd en het erfgoedzorgplan geüpdatet. Het initiatief om de fanfare op te nemen in de Inventaris Immaterieel Erfgoed komt van de stichting CRON. De voordracht werd ondersteund door de KNMO, het Repertoire Informatie Centrum (RIC), de Open Nederlandse Fanfare Kampioenschappen (ONFK), de Bond van Orkest-dirigenten en Instructeurs (BVOI) en Musidesk. Jaarlijks worden zo’n 15 nieuwe voordrachten voor de inventaris in behandeling genomen. Vorig jaar kreeg de fanfare ook in België de status Immaterieel Erfgoed. Door samen met de VLAMO en de Luxemburgse muziekbond op te trekken, hoopt Jansen dat het straks mogelijk wordt om ook op Europees niveau erkenning te vragen voor het medium fanfare. •

De bijschrijving als Immaterieel Erfgoed kan de fanfare interessante voordelen opleveren.